МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Юридичний факультет

Кафедра цивільно-правових дисциплін

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА КІБЕРБЕЗПЕКИ

підготовки бакалавра
спеціальності 125 Кібербезпека та захист інформації
освітньо-професійної програми Кібербезпека та захист інформації

Луцьк – 2023

Силабус нормативного освітнього компонента НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА КІБЕРБЕЗПЕКИ підготовки бакалавра, галузі знань 12 Інформаційні технології, спеціальності 125 **Кібербезпека та захист інформації** за освітньо-професійною програмою Кібербезпека та захист інформації

Розробник:
старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін, канд. юрид. наук Книш Зоряна Ігорівна

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми: Глинчук Л. Я.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

протокол №02 від 22 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ А. В. Духневич

І. Опис освітнього компонента

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень</th><th>Характеристика освітнього компонента</th></tr>
<tr><td rowspan="2">денна форма навчання</td><td rowspan="9">галузь знань
12 Інформаційні технології
спеціальність
125 Кібербезпека та захист інформації
освітньо-професійна програма
Кібербезпека та захист інформації
Освітній рівень:
перший (бакалаврський)</td><td>Нормативний</td></tr>
<tr><td>Рік навчання: 1</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість годин/кредитів: 120/4</td><td>Семестр: 1</td></tr>
<tr><td>Лекції 30 год.</td></tr>
<tr><td>Практичні 24 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">ІНДЗ: є</td><td>Самостійна робота 58 год.</td></tr>
<tr><td>Консультації 8 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Форма контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="3">Мова навчання: українська</td></tr>
</table>

ІІ. Інформація про викладача

Книш Зоряна Ігорівна
Кандидат юридичних наук
Старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Контактна інформація: knysh.zoriana@vnu.edu.ua
Дні занять: http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi

ІІІ. Опис освітнього компонента

1. Анотація

Освітній компонент «Нормативно-правова база кібербезпеки» відноситься до переліку нормативних дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра спеціальності 125 Кібербезпека та захист інформації. Навчальна дисципліна являє собою систему взаємоузгоджених елементів навчального процесу, які зорієнтовані на ознайомлення здобувачів зі змістом основних нормативних актів, які визначають правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки та інформаційної безпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їхньої діяльності із забезпечення кібербезпеки та інформаційної безпеки.

2. Пререквізити

При вивченні освітнього компонента «Нормативно-правова база кібербезпеки» використовуються теоретичні знання та набуті практичні навички пошуку, застосування та тлумачення норм права; користування персональним комп’ютером, роботою в мережі інтернет; загальні та фахові знання, отримані протягом першого семестру.

Постреквізити

Знання, уміння і навички, які сформуються в процесі вивчення дисципліни «Нормативно-правова база кібербезпеки» можуть бути використані здобувачами освіти при опануванні інших освітніх компонентів циклу загальної та професійної підготовки.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета: формування знань про національну систему кібербезпеки та інформаційної безпеки, правові засади їх забезпечення; вироблення навичок і вмінь пошуку, тлумачення і застосування норм права у цих сферах.

Завдання:

Сформувати у здобувачів освіти уміння та навички:

здійснювати критичний та системний аналіз правових явищ і застосовувати набуті знання у професійній діяльності;

розуміти особливості правового регулювання відносин у сфері забезпечення кібербезпеки, інформаційної безпеки держави, забезпечення прав та свобод кожного громадянина України;

діяти на основі нормативно-правової бази України;

здійснювати самостійний пошук, аналіз та синтез правової інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності;

оволодівати сучасними знаннями, поєднувати юридичні навички з технологічними процесами інших галузей знань.

4. Результати навчання (Компетентності)

За підсумками вивчення освітнього компонента «Нормативно-правова база кібербезпеки» у здобувачів освіти повинен бути сформований відповідний набір компетентностей.

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі забезпечення інформаційної безпеки і/або кібербезпеки, що характеризується комплексністю та неповною визначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми за професійним спрямуванням.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.

ЗК 6. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ФК 1. Здатність застосовувати законодавчу та нормативно-правову базу, а також державні та міжнародні вимоги, практики і стандарти з метою здійснення професійної діяльності в галузі інформаційної та/або кібербезпеки.

ФК 8. Здатність здійснювати процедури управління інцидентами, проводити розслідування, надавати їм оцінку.

ФК 9. Здатність здійснювати професійну діяльність на основі впровадженої системи управління інформаційною безпекою та/або кібербезпекою.

Після вивчення освітнього компонента здобувачі освіти повинні продемонструвати такі результати навчання:

ПРН 3. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності.

ПРН 5. Адаптуватися в умовах частої зміни технологій професійної діяльності, прогнозувати кінцевий результат.

ПРН 7. Діяти на основі законодавчої та нормативно-правової бази України та вимог відповідних стандартів, у тому числі міжнародних в галузі інформаційної та/або кібербезпеки.

ПРН 8. Готувати пропозиції до нормативних актів щодо забезпечення інформаційної та/або кібербезпеки.

ПРН 16. Реалізовувати комплексні системи захисту інформації в автоматизованих системах (АС) організації (підприємства) відповідно до вимог нормативно-правових документів.

ПРН 43. Застосовувати національні та міжнародні регулюючі акти в сфері інформаційної безпеки та/ або кібербезпеки для розслідування інцидентів.

ПРН 54. Усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	**Усього**	**Лек.**	**Практ.**	**Сам. роб.**	**Конс.**	**Форма контролю / бали**
Змістовий модуль 1. Кібербезпека як складова системи захисту національної безпеки України						
Тема 1. Національна система кібербезпеки як складова частина системи забезпечення національної безпеки України.	**10**	**2**	**2**	**5**	**1**	**ДС/Т 2**
Тема 2. Правові основи забезпечення кібербезпеки України. Міжнародне співробітництво у сфері кібербезпеки.	**9**	**2**	**2**	**5**		**РМГ/ДБ/Т 2**
Тема 3. Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України у кіберпросторі.	**9**	**2**	**2**	**4**	**1**	**РЗ/К/Т 2**
Тема 4. Об’єкти кібербезпеки та кіберзахисту	**9**	**2**	**2**	**4**	**1**	**РМГ/Т 2**
Тема 5-6. Правовий статус суб’єктів забезпечення кібербезпеки	**10**	**4**	**2**	**4**		**РМГ/ДС/Т 4**
Модульна контрольна робота № 1						**20**
Разом за 1 модулем	**47**	**12**	**10**	**22**	**3**	**32**
Змістовий модуль 2. Інформаційна безпека як складова частина національної безпеки України						
Тема 7. Нормативно-правове регулювання інформаційних відносин в Україні	**9**	**2**	**2**	**4**	**1**	**РЗ/К/Т 2**
Тема 8. Нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні	**8**	**2**	**2**	**4**		**ДС/Т 2**
Тема 9. Забезпечення захисту прав і свобод людини в інформаційній сфері	**8**	**2**	**2**	**4**		**РЗ/К/Т 2**
Тема 10. Технологія blockchain як складова інформаційної безпеки	**8**	**2**	**1**	**4**	**1**	**ДС/Т 2**
Тема 11. Кібербезпека та захист персональних даних	**7**	**2**	**1**	**4**		**РЗ/К/Т 2**

Тема 12. Інформаційна безпека у системі електронного урядування	**8**	**2**	**1**	**4**	**1**	**ДС/Р/Т 2**
Тема 13. Захист інформації в системах електронного документообігу	**7**	**2**	**1**	**4**		**ДС/Т 2**
Модульна контрольна робота № 2						**20**
Разом за 2 модулем	**55**	**14**	**10**	**28**	**3**	**34**
Змістовий модуль 3. Відповідальність за порушення законодавства у сфері кібербезпеки						
Тема 14. Контроль за законністю заходів із забезпечення кібербезпеки України	**9**	**2**	**2**	**4**	**1**	**ДС/Т 2**
Тема 15. Відповідальність за порушення законодавства у сфері кібербезпеки	**9**	**2**	**2**	**4**	**1**	**ДС/РЗ/ К/Т 2**
Модульна контрольна робота № 3						**20**
Разом за 3 модулем	**18**	**4**	**4**	**8**	**2**	**24**
ІНДЗ						**10**
ВСЬОГО поточне оцінювання						**100**
Всього годин / Балів	**120**	**30**	**24**	**58**	**8**	**100**

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота є складовою частиною навчального процесу, від якої значною мірою залежить засвоєння навчального матеріалу, формування правової культури.

Навчальний матеріал освітнього компонента «Нормативно-правова база кібербезпеки», передбачений для засвоєння здобувачами освіти в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних навчальних занять.

Під час організації навчальної самостійної роботи викладач ставить перед здобувачами освіти цілі, пов'язані з необхідністю засвоєння навчального матеріалу, і пропонує їм самостійно, досягнути цих цілей. Залежно від задуму він визначає час здійснення самостійної роботи в процесі навчальних занять, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, пропонує конкретні завдання, проводить інструктаж щодо їх виконання, з'ясовує повноту, глибину та обсяг обов'язкового виконання завдань, здійснює допоміжні заходи з опосередкованого управління діяльністю здобувачів освіти і діагностики якості самостійної роботи (консультації, спостереження, співбесіди тощо).

Форми самостійної роботи здобувачів освіти з освітнього компонента «Нормативно-правова база кібербезпеки»:

опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;

підготовка до лабораторних занять;

підготовка до різних форм поточного контролю;

систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед написанням модульної контрольної роботи;

підготовка реферативної доповіді;

пошук (підбір) джерел для підготовки презентацій за заданою тематикою.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Під час формування лекційного матеріалу та завдань до лабораторних робіт, викладач створює умови для найбільш ефективного засвоєння здобувачем освіти знань в рамках пропонованого освітнього компонента. Досягненню відповідної мети слугує, зокрема

визначення тих питань, що за рівнем складності можуть бути вивчені здобувачем освіти в рамках самопідготовки.

При цьому у процесі викладання освітнього компонента викладач використовує сучасні наукові методи, спрямовані зокрема на розвиток у здобувачів освіти критичного мислення і вміння самостійно аналізувати обставини правової реальності та давати їм оцінку в контексті положень чинного законодавства України і норм міжнародного права.

Відвідування лекційних і лабораторних занять здобувачем освіти покликане забезпечити отримання ним концентрованих знань, що досягається у тому числі безпосередньою участю в обговоренні відповідної тематики, а також зверненням до викладача із запитаннями з метою конкретизації тих чи інших аспектів предмету розгляду. Разом із цим для забезпечення освітнього компонента викладач використовує сучасні технології, зокрема хмарні сервіси і освітні платформи чим створює можливості для самостійного ефективного засвоєння здобувачем освіти пропонованого матеріалу у межах елементів структури освітнього компонента. У зв'язку з цим, якщо інше не встановлено положеннями нормативно-правових документів Університету, здобувач освіти, який пропустив лекційне або лабораторне заняття, може самостійно опрацювати відповідний матеріал і пройти контроль знань з використанням відповідних електронних сервісів або ж пройти контроль знань на одному з практичних аудиторних занять. Також у разі необхідності здобувач освіти може відвідати консультацію з конкретної теми для заповнення прогалин у знаннях.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

– посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

– контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

– об’єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль за темами освітнього компонента здійснюється в рамках практичних занять, що проводяться згідно з розкладом.

Здобувач освіти має право повторно скласти поточний контроль за темою лише один раз.

Якщо тема передбачає надання здобувачем освіти усної відповіді щодо питань плану теми, а також вирішення юридичної задачі, здобувач освіти має право повторно скласти ту частину (ті частини) завдань, за які ним одержані бали нижче максимальних.

Зараховується найбільший результат, одержаний здобувачем освіти за результатами складання відповідної частини завдань або їх повторного складання.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для всіх здобувачів освіти у визначений викладачем час до дати, встановленої для повторного проведення іспиту («перша, друга та третя відомості»).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компонента на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських, індивідуальних), практичних занять (тощо) самостійної роботи, виконання ІНДЗ, модульних робіт тощо.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента.

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) освітнього компонента. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості шляхом виконання комплексного контрольного завдання у формі тестів. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання заліку з освітнього компоненту допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан (директор) факультету (інституту).

Залік відбувається в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Перелік питань для підготовки до заліку

1. Національна система кібербезпеки як складова частина системи забезпечення національної безпеки України.
2. Національний кіберпростір: сучасні виклики та кіберзагрози.
3. Основні напрямки розбудови національної системи кібербезпеки.
4. Державна політика у сфері кібербезпеки в Україні.
5. Правові основи забезпечення кібербезпеки України.
6. Принципи застосування законодавства у сфері кібербезпеки.
7. Основні положення Стратегії кібербезпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021.
8. Принципи забезпечення кібербезпеки.
9. Кіберзагроза: поняття та правовий зміст.
10. Класифікація кіберзагроз та їх зміст.
11. Захист прав, свобод і законних інтересів громадян України у кіберпросторі.
12. Об’єкти кібербезпеки.
13. Об’єкти кіберзахисту.
14. Правові та організаційні засади створення та функціювання національної системи захисту критичної інфраструктури.
15. Суб’єкти забезпечення кібербезпеки: поняття та види.
16. Правовий статус основних суб’єктів національної системи кібербезпеки: Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, Національної поліції України, Служби безпеки України, Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, розвідувальних органів, Національного банку України.
17. Нормативно-правові акти Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України.
18. Інформаційна безпека та її місце в системі національної безпеки України.
19. Нормативно-правове регулювання відносин щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.
20. Нормативно-правове забезпечення інформаційної безпеки в Україні.
21. Основні положення Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021.
22. Забезпечення захисту прав і свобод людини в інформаційній сфері.
23. Технологія blockchain як складова інформаційної безпеки.

24. Кібербезпека та захист персональних даних.
25. Правове регулювання відносин, пов’язаних із захистом і обробкою персональних даних.
26. Захист персональних даних: міжнародні стандарти та законодавство України.
27. Правовий статус суб’єктів відносин, пов’язаних із персональними даними.
28. Кібербезпека та інтернет речей: правове регулювання.
29. Правове регулювання відносин, пов’язаних із забезпеченням доступу до публічної інформації.
30. Інформаційна безпека у системі електронного урядування.
31. Захист інформації в системах електронного документообігу.
32. Захист інформації та кіберзахист у платіжних системах.
33. Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах.
34. Правові аспекти регулювання відносин у соціальних мережах.
35. Відповідальність за порушення законодавства у сфері кібербезпеки.
36. Поняття та види кіберзлочинів.
37. Кримінальна відповідальність за кіберзлочини.
38. Поняття та види форм адміністративно-правової протидії кіберзлочинності в Україні.
39. Фінансове забезпечення заходів кібербезпеки.
40. Контроль за законністю заходів із забезпечення кібербезпеки України.
41. Напрями зовнішньополітичної діяльності України у сфері кібербезпеки.
42. Міжнародне співробітництво у сфері кібербезпеки.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Законодавство

1. Конституція України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
2. Конвенція про кіберзлочинність: ратифікована із застереженнями і заявами Законом №2824-IV від 07.09.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text
3. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року №8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text

6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року №2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
7. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лютого 2006 року №3475-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15#Text
8. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року №2939-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#top
9. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року №2155-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text
10. Про електронні документи та електронний документообіг: закон України від 22 травня 2003 року №851-IV URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text
11. Про електронні комунікації: Закон України від 16 грудня 2020 року №1089-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text
12. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 6 грудня 2019 року №361-IX URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text
13. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 5 липня 1994 року №80/94-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text
14. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року №2297-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text
15. Про інформацію: закон України від 2 жовтня 1992 року №2657-XII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text
16. Про критичну інфраструктуру: Закон України від 16 листопада 2021 року №1882-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text (введення в дію, відбудеться 15.06.2022)
17. Про національну безпеку України: Закон України 21 червня 2018 року №2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text
18. Про оборону України: Закон України від 6 грудня 1991 року №1932-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#n168
19. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5 жовтня 2017 року №2163-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text
20. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 року №3322-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#top
21. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від 15 липня 2021 року №1689-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text
22. Стратегія інформаційної безпеки: затв. Указом Президента України від 28 грудня 2021 року №685/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#n7
23. Стратегія кібербезпеки України: затв. Указом Президента України від 26 серпня 2021 року №447/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#n12
24. Стратегія національної безпеки України: затв. Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12
25. Положення про Національний координаційний центр кібербезпеки: затв. Указом Президента України від 7 червня 2016 року №242/2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/242/2016#Text
26. Деякі питання електронної взаємодії електронних інформаційних ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2016 р. №606. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/606-2016-%D0%BF#Text

27. Загальні вимоги до кіберзахисту об’єктів критичної інфраструктури: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2019 р. №518. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/518-2019-%D0%BF#Text
28. Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: затв. постановою Кабінету міністрів України від 21 жовтня 2015 р. №835. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text
29. Порядок проведення огляду стану кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури, державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2020 р. №1176. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1176-2020-%D0%BF#n8
30. Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 р. №373. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%D0%BF#Text
31. Про утворення територіального органу Національної поліції: постанова Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 р. №831. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2015-%D0%BF#Text
32. Положення про захист інформації та кіберзахист у платіжних системах: затв. Постановою Правління Національного банку України 19.05.2021 №43. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0043500-21#Text

Література

1. Біленчук П. Д., Обіход Т. В. Кібербезпека і засоби запобігання та протидії кіберзлочинності й кібертероризму. *Часопис Київського університету права*. 2018. №3. С. 235–239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2018_3_54
2. Білявська Ю., Микитенко Н, Шестак Я. Кібербезпека та захист інформації під час пандемії COVID-19. *Товари і ринки*. 2021. №1. С. 34–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tovary_2021_1_5
3. Бойко В. Д., Василенко М. Д., Кухаренко С. В. Кібербезпека в ЄС та країнах-членах: генезис та проблеми її підвищення. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2019. №3. С. 57–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iblsd_2019_3_8
4. Бурячок В. Л. Інформаційна та кібезбезпека: соціотехнічний аспект. Львів : Магнолія – 2006, 2018. 320 с.
5. Бутузов В. Співвідношення понять «комп’ютерна злочинність» та «кіберзлочинність». *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2010. №1 (3). С. 16–18.
6. Войціховський А. В. Кібербезпека як важлива складова системи захисту національної безпеки європейських країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. №53. С. 26–37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2018_53_6
7. Горлинський В., Горлинський Б. Кібербезпека як складова інформаційної безпеки України. *Information Technology and Security*. 2019. Vol. 7, Iss. 2. С. 136–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inftech_2019_7_2_5
8. Гуцалюк М. В. Напрями посилення міжнародного співробітництва у сфері боротьби з кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2021. № 4. С. 141–147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2021_4_16
9. Гуцалюк М. В. Шляхи посилення спроможностей правоохоронних та інших державних органів у сфері боротьби з кіберзлочинністю. *Інформація і право*. 2020. №3. С. 75–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2020_3_11
10. Даник Ю. Г. Воробієнко П. П., Чернега В. М. Основи кібербезпеки та кібероборони : підручник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Одеса.: ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2019. 320 с.

11. Дзюндзюк В. Б., Котух Є. В. Кібербезпека як один з пріоритетів національної політики. *Державне будівництво*. 2020. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2020_2_4
12. Діденко А. С. Мета, завдання та принципи державної політики у сфері протидії кіберзлочинності. *Право і Безпека*. 2020. №1. С. 53–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2020_1_9
13. Ємельянов В. М. Бондар Г. Л. Кібербезпека як складова національної безпеки та кіберзахист критичної інфраструктури України. *Публічне управління та регіональний розвиток.* 2019. №5. С. 493–523. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/purr_2019_5_4
14. Жеребець О. М. Реалізація державної політики у сфері протидії кіберзлочинності: законодавчий аспект. *Інформація і право*. 2021. №4. С. 129–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2021_4_14
15. Звоздецька О. Я. Кібербезпека ЄС в умовах посилення кіберзагроз в сучасному глобалізованому світі. *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2019. Т. 7. С. 27–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mfapim_2019_7_4
16. Кіберняні. *Дія. Цифрова освіта*. URL: https://osvita.diia.gov.ua/courses/cybernanny
17. Кіндзерський Ю. В. Кібербезпека та становлення цифрової економіки: проблеми взаємозв'язку. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. №3. С. 18–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2020_3_4
18. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4844/1/InformPravoUKR.pdf
19. Кормич Б. А., Міщенко І. В. Інформаційне право України : навч.-метод. посіб. (для студ. ден. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «Одеська юридична академія» 2021. 45 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16014
20. Маковець О. П., Дрозд І. К. Кібербезпека як фактор фінансової безпеки підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. №5 (3). С. 31–35.
21. Малишева Н. Р. Кібербезпека космічної діяльності та можливості її забезпечення засобами міжнародного права. *Правова держава*. 2021. Вип. 32. С. 245–257. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2021_32_28
22. Манжай О. В., Манжай І. А. Правові засади захисту інформації : підручник. Харків : Панов, 2020. 162 с.
23. Муляр Г. В., Ховпун О. С. Особливості доказування кіберзлочинів. *Право. Людина. Довкілля.* 2019. Vol. 10, № 3. С. 132–138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lHE_2019_10_3_19
24. Основи кібергігієни. *Дія. Цифрова освіта*. URL: https://osvita.diia.gov.ua/courses/cyber-hygiene
25. Попередній аналітичний звіт комітету Верховної ради України з питань цифрової трансформації про контроль за виконанням Закону України «Про основні засади кібербезпеки в Україні». Березень 2020 року. URL: https://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/img/demgov/Rada%20for%20Europe/Report_on_Cybersecurity_02.pdf
26. Савчук М. М. Захист інформаційних технологій та кібербезпека (стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 25 верес. 2019 р.). *Вісник Національної академії наук України.* 2019. №11. С. 23–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2019_11_6
27. Саєнко М. І., Савела Є. А., Тополянський Ю. Ю. Міжнародний досвід протидії кіберзлочинності та кібершахрайству. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія : Право.* 2021. Вип. 64. С. 386–391. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2021_64_74
28. Скибун О. Ж. Кібербезпека систем електронних комунікацій органів державної влади України. *Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентові України. Серія :*

Державне управління. 2021. № 1. С. 30–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2021_1_6
29. Сліпченко Т. О. Кібербезпека як складова системи захисту національної безпеки: європейський досвід. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 1. С. 128–133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2020_1_22
30. Сопілко І. М. Інформаційна безпека та кібербезпека: порівняльно-правовий аспект. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2021. №2. С. 110–115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2021_2_16
31. Стежко С. М., Фица В. М. Кібербезпека як важливий фактор забезпечення життєдіяльності вітчизняної енергетичної галузі. *Інформація і право*. 2021. №4. С. 113–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2021_4_12
32. Філінович В. В. Кібербезпека та Інтернет речей: правовий аспект. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2020. №4. С. 122–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2020_4_19
33. Форос Г. В., Жогов В. С. Особливості трактування поняття «кібербезпека» в сучасній юридичній науці. *Правова держава*. 2019. №33. С. 128–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2019_33_20